

U PANPOH KA JINGSHISHA

Issue No. 1

Nohprah, 2018

“PHI TE PHI ONG BA NGA LONG UEI?”

Dajied Lyngdoh

Lada Uwei U Blei jong ki Khristan dei U Blei U Kpa (1 Korinth 8:6), te U Jisu u dei uei pat? Baroh ki Khristan ki tip ba U Jisu u long U Nongpynim; ki tip ba u long ka lynti, ka jingshisha bad ka jingim de. Bad ki tip bad ki la ju iohsngew ruh ba U Jisu u long “U Khun U Blei.” Wat kiwei ruh kiba long na kiwei pat ki jait niam ki la ju bna ia kine kiei kiei, khlem da kheiñ ia ka jingpdian bad jingkyntait jong ki. Hynrei kaba sngewsih ka long ba bun ki briew ki ioh ia ka jingtip kaba tang na sla, ka jingtip kaba tang ha ka khlieh te ym ha ka dohnud.

Ngi shem ruh ba ki la don ki jingsngewthuh babkla shaphang U Jisu, mynba U dang don ha kane ka pyrthei. Bad lehse, khnang ban long kum ka mat ban wanrah ha khamt jong ngi ha kine ki sngi, U Jisu U la shim ia ka lad ban kylli hi da lade ia ki synran kaei kaba ki la iohsngew ba kiwei ki briew ki ia ong ne pyrkhath shaphang jong U. Ki la jubab ba ki la don kiba ong ba U long U Elijah, kiwei pat ba U long U Jeremiah bad kumta ter ter. Hynrei ynda haba U la kylli ia ki kaei kaba ki pat ki tip shaphang jong U, U Petros U la ong ba U Jisu U long U Khun U Blei baim.

Mathaios 16:13-17 "Haba U Jisu U la wan sha ki phang Kaisaraia Philipi, u la kylli ia ki synran jong u, u da ong, Ki briew ki ong uei ia nga, U Khun u briew? (14) Ki la ong te, Don kiba ong U Ioannis u Nongpynbaptis, kiwei te, U Elias, bad kiwei pat, U Jeremiah lane uwei na ki nongiathuhlypa. (15) U la ong ha ki, phi te phi ong ba nga long uei? (16) U Simon Petros u la iathuh bad u la ong, te, Me long U KHRIST U KHUN U BLEI BAIM. (17) U Jisu te u la iathuh bad u la ong ha u, Suk ma me, Ko Simon u khun u Jonah, naba ka doh bad ka snam kam shym la pyni ia kata ha me, hynrei U Kpa jong nga uba ha bneng."

Katkum U Jisu, U ong ba “ka doh bad ka snam” kam shym la pynpaw ha U

Petros ba U long U Khun U Blei hynrei da U Kpa Uba ha bneng. Haba U Jisu U ong kumne U thew ym tang ia u briew hynrei sha ka jingstad bad jingbatai briew ruh. Ngim lah ban ithuh ia U Jisu namar u briew hi un ym ithuh ia U lymda dei na ka jingpynshai jong U Blei U Kpa (Math 11:27). Hato ka jubab jong U Petros ka long ruh ka jubab jong phi? Kano kano ka jubab kaba khampoh ban ia ka jong U Petros ka pynpaw ba ngim ithuh ia U Jisu kumba U kwah ia ngi ban ithuh. Ma phi pat kiba ngeit ba U Jisu U long “U Khun U Blei” hato phi ioh ia ka jingpynshai na U Blei baim? Nangno nangno ba phi ioh jingtip shaphang U Jisu hato phi sngewskhem ba ka dei ka jingpynshai jong U Blei U Kpa? Hato ka long katkum na ka Baibl? Ka daw ba nga kylli ia kine ki jingkylli ka long ba ha kiba bun ki Khristan, kumba nga iohi, ki kyntien “U Khun U Blei” ki long tang ‘ka kyrteng’ hynrei ym ‘ka jingshisha’. Ka jingong jong ki ba U Khrist U long U Khun U Blei ka la dei eh, hynrei ka jingsngewthuh jong ki halor kane ka bynta ka dang sah hi ha ka jingbakla.

Ka Baibl ka long ka jingpynshai jong U Kpa. Ia kane ngi pule ha Salm 119:105 bad 2 Timothi 3:16. Ka jubab jong U Petros ruh ka dei ka jingpynshai na U Kpa Uba ha bneng. Te ka Baibl ka hikai kumno halor kane ka phang? Ia ngin ia peit; bad ngin sdang da kaba kylli da kane ka jingkylli: Iano de la khot “Khun jong U Blei” ha ka jingthoh bakhuid?

Loukas 3:38 "U Khun U Enos, u khun U Seth, u Khun U Adam, uba U Khun U Blei."

1 Ioannis 3:1 "Ha khmih phi kaba kumno ka jingieit uta u Kpa u la ai ha ngi ba la khot ia ngi ki khun U Blei, bad kumta ngi long."

**Christ In You Ministries
Dongpyngrope, Nongrah,
Shillong – 793006**

U Panpoh ka Jingshisha ka long kawei na ki lynti ba ka minsitry ka pyndonkam ban pynioh biang ia ki jingshisha kiba la jah bad ba la shah iuh roit. Ngi kyrmen ba lyngba kane ka lynti, ngi lah ban pynshlur ia ki nongpule jong ngi ban wad ia ka jingshisha kum ka spah baburieh.

Ia U Panpoh ka Jingshisha la shon shishen shi bnai bad kiba kwah, ki lah ban ioh ia ka khlem da hap ban seiw pisa.

**Ki phone no.
+91 87942 62391
+91 82588 77230
+91 94359 45866
+91 70056 73218**

**Email:
ciyministries04@gmail.com**

Kiwei pat ki jingthoh:

1.	Uei U Mynsiem Bakhuid	Sla 3
2.	Phet Rieh Na U Blei Ne Ha U Blei?	Sla 5
3.	Ko Mynsiem Jong Nga, To Kyrkhu Ia U Trai	Sla 7

U Adam u long u khun U Blei da kaba la *shu thaw* (by creation) (Jenesis 5:1); ki angel ruh kumjuh. (Job 38.7) Ki nongpop ba la ioh jingmap ki long ki khun U Blei da kaba *shu ting* (by adoption) (Rom. 8:15). Kumno pat shaphang U Khrist? Ha kano ka rukom u long U Khun U Blei? Ka jubab ia kane ka jingkylli hapdeng ki Khristan ka long kaba bun. Don kiba ong ba ia U Jisu la *shu thaw*. Don pat kiba ong ba U long U Khun tang ha ka kyrteng lane U *shu shim* ia ka bynta kum U Khun. Don pat kiba ong ba U long Kpa bad Khun ha kajuh kapur bad kumta ter ter. Kano na kine kaba ia hap bad ka Baibl? Hato kine ki jingbatai jong ki ne ka jingsngewthuh jong ki ka ia hap bad ka Baibl? Ngi lah ban shem ia ka jingjubab ha ka dkhot kaba pawnam tam ha ka Baibl, bad kata ka long, Iohnnis 3:16.

Ioannis 3:16 *"Naba U Blei u la ieit katta katta ia ka pyrthei katba u la aiti noh ia la U Khun ba la kha marwei ba uei uei uba ngeit ha u, un ym jot shuh hynrei un ioh ka jingim bymjukut."*

U Jisu U dei "U Khun ba la kha marwei". Um dei U Khun da kaba la *shu thaw* kumba long u Adam; lymne U Khun Uba la *shu ting*, kumba long ma ngi, hynrei U long U Khun *ba la kha* (by birth). U Jisu Um dei U Blei U Kpa bad U Khun U Blei ha ka juh ka por. Lada ngi ngeit kumta, ngi pynlong ia U Blei Uba lamler, Uba lamler ia ngi ba U don la U Khun ban aiti na ka bynta jong ngi hynrei Um don shisha. Kane ka dkhot ruh kam dei ka pharshi, lym kumta ka jingieit U Blei ruh ka long tang ka pharshi. Bad sa kawei de, katkum na ka dkhot, ka long shai bha ba U Blei U la don lypa ia U Khun ha shwa ba Un lah ban phah ia U sha kane ka pyrthei. U Jisu Um shym la ak ne shim ia ka bynta kum U Khun hynrei U long U Khun jong U Kpa ha "ka jingshisha" (2 Ioan 1:3). Ia U Jisu '*la kha*' na U Blei. Ha kiwei pat ki kyntien, ngi lah ban ong ba '*u mihnoh*' na U Blei. U Blei u la pynmih ne pynkha ia la U Khun na lade hi, kumba ngi ngi mih na ki kmie ki kpa. Ka dei ha kane ka rukom keiñ ba U Jisu U long U Khun jong U Blei ha ka jingshisha.

Mynba U Jisu U long ha ka doh, hato U hikai ba U la mih na U Kpa?

Ioannis 8:42 *"U Jisu u la ia thuh ha ki. Lada U Blei u la long U Kpa jong*

phi; phin da la ieit ia nga, namar na U Blei nga la mih noh bad nga la wan, hynrei la phah ma u ia nga." (pule Ioan 16:27 ruh).

Ka kyntien "mih noh" ha kane ka dkhot kam kdew satia sha kata ka jingmih noh U Khrist na bneng ban wan shane sha pyrthei hynrei ka kdew sha kata ka jingmih noh kumba mih noh u mynsiem bymkhuid na uto u brieve uba shong ksuid (Pule Loukas 8:27-33). Bad haba kren shaphang ka jingmih noh jong U Khrist na U Blei, kane ka kdew sha kata ka jingka ia U na U Blei. Hooiid, ngin ym lah ban sngewthuh kumno lane ha kano ka rukom ba U Blei U kha ia U Khun, hynrei ka donkam ia ngi ban ngeit namar ba U Jisu U kren ia kaba shisha bad ia kaba kongsan. Ka dei kane kaba pynlong ia U Jisu Uba kynja-blei, Uba bitdor ban ioh ia ka jingmane (Ioan 10:33; Kolosai 2:9).

Kum ka jingpynskhem ia ka Jinglong-Blei jong U Khrist, nga kwah ba phin pyrkat ia kane ka jingshisha jong ka jinghiar pateng da kane ka nuka: Kaei kaba pynlong ia nga ban long u brieve kam dei ka jingim jong nga kum u brieve, hynrei ka dei ka jinglong-tyndrai kaba hapoh jong nga, ka jinglong brieve keiñ, bad ia kane nga lah ban ioh pateng tang lada ia nga la kha na u brieve. Ngan ym lah ban long u brieve lada ia nga la kha na u mrad. U kpa u pynmih ia la u khun katkum ka jinglong-tyndrai jong u, u mrad u pynmih ia u mrad, u brieve u pynmih ia u brieve. Ka Baibl ka don shibun ki nia bashai ban pyni ia kane ka jingshisha. U Blei U la thawdur ba kan long kumta, kum ka jinghikai ia ka jingiaidei jong U bad U Khun baieit jong U. Kumjuh ruh ka long bad U Blei, U Blei U pynmih ia la U Khun Uba don ia ka jinglong-Blei kum ma U hi. Ki kam bad ka jingim jong U Jisu ha kane ka pyrthei ki phla shai ba U long U Blei ha ka doh, hynrei Um kylla long U Blei tad haduh ka por ba U leh ia ka kam baphylla. U leh ia ka kambah baphylla namar ba U don ia ka jinglong-Blei. Bad kata ka kambah baphylla ka dei ba U jop ia ka pop ha ka doh pop. U Jisu U long U Blei namar ba U mih na U Blei, bad namar ba U Kpa jong U U long U Blei Uba shisha bad tang ma U hi.

Ka jinglong jong U Jisu kum U Khun U Blei ha kane ka rukom ka pynlong

ruh ia U ban long marryngkat bad U Kpa ha baroh ki liang, lait noh ha ka kyrdan bad ka rta. Kum ka nuksa, i Pa jong nga i kham khraw ia nga namar i long shuwa ban ia nga, hynrei watla nga long uba khampoh ban ia i ha ka kyrdan bad ha ka rta, ka jinglong-brieve jong nga ka long kaba ia ryngkat bad i Pa jong nga. Ngam long u brieve uba khampoh, uba don ia ka jinglong-brieve tang 70% na ka jinglong-brieve kaba 100% jong i Pa. Kane ka ia pyrshah ia ka aiñ tyndrai. Da kane ka nuksa, to pyniasoh hi ia kane ka jingshisha bad ka jingiaidei hapdeng U Blei bad U Khun jong U. U Jisu u ong, "Uta U Kpa u long uba kham khraw ia nga." Ioannis 14:28. Bad u apostol Paul pat u ong, ba U Jisu U "long marryngkat bad U Blei." Philipi 2:6.

Te jia aiu pat ia kata ka jinglong-Blei jong U hadein ka jingwan long brieve? Hato ka kylla? Hato ka kham duna noh namar kane? Ka jinglong-Blei ka jong U Khrist kam shym la duna ha kano kano ka liang watla U la kylla long U brieve. Wat hapdeng ka jinglong brieve ruh, ka jinglong Blei ka neh sah katjuh ha U bad U ia long hi U Khun ba la kha mawei na U bad jong U Blei.

Ioannis 1:14 *"Uta U Ktien te u la kynja doh, bad u la shong sah hapdeng jong ngi; bad ngi la ioh kmih shaiñ ia ka burom jong u, ka burom kaba da kat ka jong uba la kha marwei na U Kpa, ba la dap da ka jingiaidei bad ka jingshisha."*

U Ktien Uba la kynja doh dei U Khrist. Uba la kha marwei na U Kpa, U la kylla long brieve. U Khun U Blei U kylla long U Khun u brieve. Bad haba U kylla long U Khun brieve, kam mut pat ba Um dei shuh U Khun U Blei. Naduh kane ka por U Jisu U ioh ia ka kyrdan kum U Khun U Blei ha ka rukom kaba thymmai, naba U la long khun-Blei bad khun-brieve ha kajuh ka por. Ka jinglong-Blei kaba pura bad ka jinglong-brieve kaba pura ka don lang ha U. Ki jinglong-tyndrai baroh ar ki ia milai lang ha ka rukom kaba maian bha. Ngim lah ban len ba U long U parabrieve kum ma nga ma phi, bad ha ka juh ka por U kynja-blei kum U Blei U Kpa. Hynrei kaei kaba pynlong ia U "U Baphylla", Uba kyrpang bad Uba khyllah, ba U lah ban long U Nongpynim, U Nongpyntngen, U Nongiasaid bad U Ksiang jong ngi ka dei namar ka

kyrdan bad ka jinglong-tyndrai jong u kum 'U Khun jong U Blei baim'. U apostol Ioannis, um thew ia U Jisu tang kum U briew lane Uba khampoh ia ki angel, watla Um len ia kane ka jingshisha, hynrei u kyntiew ia U Jisu kham halor ban ia u briew. U batai shai ba ki synran baroh ki la iohi ia ka burom kaba lah ban shem tang ha U Khun jong U Blei U Kpa. Kaei kaba u apostol u mut ban ong ka long, ba ka burom jong U Khun U Blei ym lah ban shem hano hano hynrei tang ha U Khun ba la kha marwei jong U Blei. Hangne U Ioannis u baieit u la pynpaw ia kata ka jingkmien jong u, ba ki symbai jong u Abraham ki la lah ban pynshisha sha ki briew ba ki la

iohi ia Uta Uba ki la ap khmih lynti la slem bah, ban "pynim ia ki na ki pop jong ki." Math 1:21.

Hato phin pdiang ia U kum U Khun jong U Blei Baim? Hato phi la ju khot sngewbha ia U ban wan shong ha dohnud jong phi? Hato phi ngeit ba lada phi don ia U phi la don ia ka jingim bymjukut? Nga kyrpad ia phi, shim ia ka ktien U Blei kumba ka long, naba ka don ka bor ha ka lada phi tang shu ngeit. Oh, hep baieit, lada phi la tip ba U long Uei bad nangno u la wan bad haduh katno U la len ialade ban pynithuh ia U Blei ha phi ba U long ka jingieit, phin jin da la beh ban ithuh ia U, bad ban len ia

kiei kiei baroh ban ithuh ia U, Uba long Uba la kyrkhu sha ki bymjukut ki bymjukut. Amen.

1 Ioannis 5:10,11 "Uta uba ngeit ha uta U Khun U Blei, u don kata ka jingphla halade hi; uta u bym ngeit ia U Blei, u pynlong ia u uba lamler, naba um shym la ngeit ha kata ka jingphla ia kaba U Blei u la phla shaphang uta u Khun jong u. Te kane ka long ka jingphla ba U Blei u ai ha ngi ia ka jingim bymjukut, bad kane ka jingim ka long ha U Khun jong U."

UEI U MYNSIEM BAKHUID? *Reuben Warjri*

Ka jingsngewthuh kaba janai kaba iadei bad ka jingithuh ia ka jinglong Blei ka plie ia ka jingkhang ban sngewthuh ia bun kiwei ki jingshisha kiba don ha ka Baibl. Ka jingsngewthuh shaphang uei bad kaei ba kynthup ia U Mynsiem Bakhuid ruh ka long shibynta bad kane ka jingshisha jong U Blei. Ha kane ka artikl, nga thmu ban weng ia ki jingeh bad jingsngewthuh babakla ba iadei bad ka subjek U Mynsiem Bakhuid.

Ka Mynsiem U Briew.

Kawei na ki jinghikai bakongsan jong ka balang Seventh-Day Adventist ka dei ka jingiap jong ka mynsiem u briew, kaba mut ba, ynda haba u briew u iap ka mynsiem jong u kam don ha ka jinglong ba kyndit bynriew hangne ha pyrthei lane ha bneng. Ki briew shisien hi ba ki la iap kim tip ei ei shuh. Kim sngew, iohi ne tip ei ei ruh em. Ha ka jingshisha ka Baibl ka kyrshan ia kane ka jinghikai jong ki.

Eklesiastes 9:5,6 "Namar kiba im ki tip ba kin sa iap: hynrei kiba iap kim tip ei ei, lymne kim don nong ei ei shuh; namar ka jingkyndimaw ia ki la klet noh. (6) Ka jingieit jong ki kumjuh, kum ka jingshun jong ki bad ka jingbishni jong ki, ka la duh noh; lymne kim don bynta ei ei shuh lano lano ruh ha kaei kaei ba ju leh hapoh ka sngi."

Ha ka jingpyrshang jong ki ban long kiba iaineh bad kane ka jinghikai jong ka Baibl, ki Adventist ki kyntait pat ban ithuh ba u briew u dei u jingthaw ba don ia ka met bad ka mynsiem ruh. Ki ong ba ka mynsiem u briew ka dei tang ka lyer ne ka jingpyrsad mynsiem ka jingim ba U Blei U prysad ha ki thliew khmut U Adam ha ka por ba U la thaw nyngkong eh ia u. Da kaba leh ia kane, ki kiar na ka jinghikai ka ktien U Blei kaba ong ba ynda haba u briew u iap ka met ka kylla khyndew bad ka mynsiem jong u pat ka leit sha bneng. (Eklesiastes 12:7)

Kiba bun ki Khristan pat, nga ngeit, ki mynjur ba u briew u long ka met bad ka mynsiem hajuh. Hynrei ki ngeit ba watla ka mynsiem ka mih noh na ka met jong u, ka dang iai bteng hi ban don ha ka jingtip briew. Katkum kane ka jinghikai, ki briew ba iap kim pat iap satia hynrei ki dang im bad ki dang ia shim bynta ha ki kam ki jam jong kane ka pyrthei. Ngi la iohi ba kane kam dei kat kum ka jinghikai ka Baibl.

Kine ar tylli ki jinghikai kim long kiba janai shispah na ka shispah. Ka Baibl ka kren shai ba ia u briew la thaw bad pynlong ia u da ka met bad ka mynsiem. Bad ynda haba kine ar ki ia kynduh, u breiw un sa long ka mynsiem baim (living soul).

Genesis 2:7 "Bad U TRAI Uba U Blei U la thaw ia u briew na ka dewmet ka khyndew (met), bad U la pyrsad

ha ki thliew khmut jong u ia ka jingpyrsad ka jingim (mysnsiem); bad uta u briew u la long ka mynsiem baim."

Kine harum ki long ki dkhot kiba pynshisha ba u briew u don ka mynsiem ha u.

Job 32:8 "Hynrei ka mynsiem ka don ha u briew, bad ka jingpyrsad mynsiem U Badonbor baroh ka pynshemphang ia ki."

U Sekharaiah 12:1 "Ka jingkit ka ktien U TRAI ia ki Israel. Kumne U ong U TRAI, Uba siang ia ki bneng, bad Uba seng ia ki nongrim ka khyndew, bad Uba pynlong ia ka mynsiem u briew hapoh jong u."

1 Korinth 2:11 "Namar uno u briew uba ithuh ia kiei kiei ki jong u briew, hynrei tang ka mynsiem uta u briew kaba hapoh jong u? ..."

Kitei ki dkhot ki iathuh bad pynskhem ba u briew u don ka mynsiem hapoh jong u. Kam shym dei tang ka lyer ba la pyrsad ha ki thiew khmut jong u kaba la pynlong ia u u kynja baim. Lada kata ka jinghikai ka long kaba dei, u briew un jin da la long tang ka dew met baring bad pynhiar mynsiem (lyer). Nalor kata ruh, baroh ka lyer kaba don ha kane ka pyrthei kam lah ban pynkhe im ia u briew uba la iap. Ka mynsiem u briew kam dei tang ka jingpyrsad lyer, ka long ruh ka bor ba U Blei hi u la buh ha kane ka met. Ka kynthup

ruh ia ka jingithuh jong uwei pa uwei u briew (identity), ka jingstad, ki jingkyrmaw, ka jinglong, ki jingmut jingpyrkhat bad kano kano ka bynta jong u briew kaba ym don ba lah ban ktah ne iohi – kiba long kynja mynsiem.

Katba kine ar – ka met bad ka mynsiem – ki ia long kawei, u briew u dang lah ban im. Ban shu kren kyllum, kane ka met jong ngi ka shu long tang kum ka khiew ha kaba ka mynsiem jong ngi ka shong. Kaei kaba pynlong shisha ia nga, manga, bad ia phi, ma phi, kam dei kane ka met ba paw shabar hynrei ka mynsiem ba don hapoh jong nga bad jong phi. Te haba kane ka mynsiem ka mih noh na ka met, u briew u sangeh ban long u kynja baim bad baroh ar – ka met bad ka mynsiem – ki iap.

Eklestias 12:7 “Bad ka dewmet ka phai pat sha ka khyndew kumta ka la long, bad ka mynsiem ka phai sha u Blei uba la ai ia ka.”

Bad U Jakob ruh u ong, “Namar ka met khlem ka mynsiem ka long kaba iap, ...” (Jakob 2:26). Bad ka long ruh kaba shisha ba ka mynsiem ka long kaba iap khlem ka met (Eklestias 9:5,6).

Bad ban shu kren lyngkot, U Jisu U don la ka jong ka mynsiem, ki angel ruh kumjuh. Ka long kaba shisha ruh ba ki mrad ki don ka mynsiem ha ki.

U Mynsiem U Blei.

Mynta ba ngi la sngewthuh kaei ka mynsiem u briew, ngin iapeit pat sa U Mynsiem U Blei. Ka long ka jingbakla basalonsar ha ka niam Khristan ban hikai ba U Mynsiem Bakhuid, ba la tip ruh kum U Mynsiem U Blei, U long U longrynieng uba iapher na U Kpa bad U Khun. Ka daw jong kane ka jingbakla ka wan na ka jingong jong ka Baibl ba U Mynsiem Bakhuid U lah ban shah pynsngewsih, pynkmen, U kren bad U kyntu kynpham, U lah ban iohsngew bad kumta ter ter. Hynrei ka long kaba phylla pat ba ka Baibl ka hikai ba ka mynsiem u briew ruh ka lah ban long kumne. Haba u syiem Nebukhadnessar um shim la lah ban kynmaw ia ka jingphohsniew jong u, u la sngewkhuslai bad um shim la lah ban iohthiah. Ka Baibl ka ong ba ka

dei ka mynsiem ka jong u kaba la khuslai.

Daniel 2:1 “... U Nebukhadnessar u la phohsniew ia ki jingphohsniew; bad la pynkhuslai ia ka mynsiem jong u, bad ka jingiohthiah jong u ka la duh noh na u.”

Ka long kaba sngew thamula ban ong ba udei uwei pat u briew, nalar U Nebukhadnessar, uba khuslai bad ba uta u pynlong ia une u syiem ka hima Babylon ban duh thiah.

Lehse kin don na phi kiban ong ba kam long kumjuh ha kaba iadei bad U Blei pat. Hynrei ha ka juh ka por, ka Baibl ka wanrah ia ka jingiasyriem hapdeng ka mynsiem briew bad U Mynsiem Bakhuid. Ha khmih ia ka jingong U Paul ha 1 Korinth 2:11: “Namar uno u briew uba ithuh ia kiei kiei ki jong u briew, hynrei tang ka mynsiem uta u briew kaba hapoh jong u? kumjuh ruh ia kita kiei kiei ruh ki jong U Blei ym don ba ithuh, hynrei tang U Mynsiem U Blei.”

Hangne U Paul u pyndonkam ia ki kyntien “kumjuh ruh” kaba mut “ha ka juh ka rukom”. Kiei kiei kiba nga tip, sngewthuh ne pyrkhat ha ka jingmut jingpyrkaht jong nga ki sah ha nga hi lait noh sa tang ba nga pynpaw ne phla ha kiwei pat. Ha kajuh ka rukom, kiei kiei kiba don ha ka jingmut jingpyrkhat U Blei, la burieh ia ki tad ynda U hi U jied ban pynpaw ia ki ha ngi.

U Paul u nang bteng shuh ban ong ha ka dkhot 12 bad 13, “Ma ngi te ngi la pdiang, ym ia ka mynsiem jong ka pyrthei, hynrei ia uta U Mynsiem uba na U Blei; khnang ba ngin ioh ithuh ia kita kiei kiei ruh ba la ai ei ha ngi da U Blei. (13) Ia kita kiei kiei ruh ngi kren, ym ba ki ktien ba ka jingstad u briew ka hikai, hynrei ia kiba U Mynsiem U hikai da kaba ia pyrshang ia kiei kiei ruh kiba kynja mynsiem bad kiba kynja mynsiem.” (1 Korinth 2:12,13)

Kiba ngeit ki ioh ia U Mynsiem Bakhuid khnang ba ki lah ban tip bad ithuh ia kiei kiei ki jong U Blei kiba kynja mynsiem ha ka jinglong jong ki. Bad U Paul u ong ha ka dkhot 14 bad 15, ba dei tang uta uba don ka jingmut jingpyrkhat bakynja mynsiem uba lah ban sngewthuh ia kine kiei kiei kiba kynja mynsiem jong U Blei.

Ki jingkylli ki mih: Kumno ba u briew u lah ban ioh ia ka jingmut jingpyrkhat bakynja mynsiem? Kaei kane ka jingmut bakynja mynsiem ba U Paul u kren hangne?

Ban jubab ia kine to ngin ia phai sha ar tylli ki dkhot. Kaba nyingkong ka long, Isaiah 40:13 –

“Uei uba la ialam ia **ka Mynsiem jong U Trai**, lane uba long u nongsylla jong u u la hikai ia u?” (Isaiah 40:13)

Mynta pat ngin iapeit kumno ba U Mynsiem U Blei U ialam ia U Paul ban sngewthuh ia kane kajuh ka dkhot. U Paul u sot ia kane ka dkhot na Isaiah ha ka shithi jong u sha ki nong Rom.

“Namar uei uba la tip ia **ka jingmut U Trai**? lane uei ba la ju long u nongsylla lem jong u?” (Rom 11:34)

Kaei ka Mynsiem ka jong U Trai katkum ka jingtip U Paul? Ka dei ka jingmut jingpyrkhat U Blei. Kaei kaba don ha ka jingmut jong U Blei ka long ki jingpyrkhat, ki jingsngewthuh, jingtip, jongstad bad kumta ter ter. Kane ka batai shai ba ka mut aiu haba ka Baibl ka ong ba U Mynsiem U Blei U lah ban shah pynsngewsih, kmen bad ter ter. Kane ruh ka pynshai ia ka jingmut ba kumno ym don ba tip ia kiei kiei kiba rieh kiba jong U Blei. Dei ynda haba u briew u ioh ia U Mynsiem ba u don ia kane ka jingmut bakynja mynsiem kaba lah ban kem bad bat ia kiei kiei ki jong U Blei.

Ka jingmut ne ka Mynsiem U Blei ka dei shibynta bad kata ka jinglong ka jong U Blei kaba shapoh jong U. Te U Mynsiem Bakhuid ne U Mynsiem U Blei U long hi U Kpa. Bad U Khrist U pynskhem ia kane ka jingshisha haba U ong, “U Mynsiem ka jingshisha keiñ, uba mih noh na U Kpa, uta keiñ un phla shaphang jong nga.” (Ioaanis 15:26). Te haba ngi ioh ia U Mynsiem Bakhuid ngi ioh ia ka jingstad, jingshemphang, ka jinglong jong U Blei. Ha ka jingshisha ngi ioh ia U Blei hi ha ngi. Kaei kaba ngim ioh ka long ka bor ban jop ia ka pop. Ia kane ngan batai kham shai ha ka artikl, *U Mynseim Bahuid Ba Khlem Pat Shym La Ai* kaban sa shon ha ka issue baar jong *U Panpoh Ka Jingshisha*

Sa kawei ka jingshisha shaphang U Mynsiem Bakhuid ka long ba U dei hi ka jingdon jong U Blei lem bad ngi. U Blei U don ha baroh ki jaka ha kajuh ka por da ka Mynsiem ka jong U. Um long Uba shah teh shah khum tang ha ka khet kaba U shong ha bneng. Ha ka jingialang ki khun Israel ha ka jingpynkyntang ia ka templ ha Jerusalem, U Syiem Solomon u phla ia kane ka jingshisha ha ka jingdwai jong u:

“Hynrei shisha shisha U Blei Un shong sah ma ha ka pyrthei? ha khmih, ka bneng bad ka bneng jong ki bneng kim lah ban ngiam ia me; ine i iing lei i katno eh iba nga la tei!”
(1 Ki Syiem 8:27)

Ki kyntien U Solomon ki iathuh shai ba U Blei U long Uba kham iar ban ia ka met ka jong U, haduh ba ka bneng kam lah ban ngiam lut ia U. Kane kam mut ba U Blei U long Uba heh bha ha ka jinglongrynieng jong U.

Hynrei ka thew ia ka jingshisha ba kham jylliew ba U don ha man la ki jaka jong kane ka bneng salonsar (universe) da U Mynsiem jong U hi.

Hangne harum ki long ki dkhot na ka Baibl ba pynshisha ba U Mynsiem U long ka jingdon lem ryngkat jong U Blei bad ngi.

Ki Salm 139:7 *“Shano ngan leit na U Mynsiem jong me? lane shano ngan phet rieh na khmat jong me?”*

Ki Salm 51:11 *“Wat bret noh ia nga na khmat jong me; bad wat shim noh ia la u mynsiem bakhuid na nga.”*

Ha baroh ar tylli kitei ki dkhot, ka khmat U Blei ne ka jingdon jong U la pyniahap bad U Mynsiem Bakhuid jong U. Ki nongthoh jong ka Testament Barim ki don ia kane ka jingmlien ban thoh shaphang kajuh kaei kaei ha ki ktien bapher. Kane ka long ka jingshisha ha kaba iadei bad

kine ar ki khep. Sa kawei pat ka nuksa jong kane ka juh ka rukom thoh lah ban shem ha Ki Salm 51:10 ha kaba u nongthoh Salm u pyniahap ia ka dohnud jong u lem bad ka mynsiem ka jong u.

Ka Jingpynkut

Ban shu kren kyllum, ka Mynsiem U Blei ne U Mynsiem Bakhuid U long ka jingdonlem ryngkat jong U Kpa. Ka jinglong jong U, ka jingstad, ka jingshemphang, ka jingmut, ka jingpyrkhat, bad kano kano ka bynta jong U Blei kaba ngim lah ban ktah bad kiba long kynja mynsiem ki kynthup hapoh ka Mynsiem jong U. Haba ngi iohi bad sngewthuh ia ka jinghikai shaphang U Mynsiem Bakhuid thik tang na ka jinghikai jong ka Baibl, ngim lah ban ong ba U long U longrynieng uba iapher na U Kpa.

PET RIEH NA U BLEI NE HA U BLEI?

John Fischer N. Dohling

Ki nongpyniaid ha ka jingiaseng kaba nga la ju iasyllok ki la buh prokram ia nga ba ngan kren ha ka 24 tarik, U bnai Risaw, 2017. Hynrei ha kaba sdang jong kane kajuh hi ka taiew nga la phone ia iwei i tymmen basan ban kyrpad ia i ban shim noh ma i ha ka jaka jong nga ha ka jingiaseng iathuhkahana kaba la buh ban long ha kata ka sngi. Hynrei ha ka 5 tarik u bnai Naiwieng, 2017, nga la iohsngew pat ia ka ktien jong U Blei kaba la kren ha nga, “Balei ba me phet reih na Nga?” Dei halor kane ka jingkylli ba nga kwah ban iasam bad phi lyngba kane ka artikl.

Ka Daw Ba Ngi Rieh Na U Blei

“Balei ngi phet rieh na U Blei?” Nga ngeit ba kane ka dei ban long ka jingkylli jong ngi baroh. Ka long kaba sngewtynnad ba ka Baibl ka ai ia ngi ia ka jubab. Ia ngin iapeit ia artylli ki dkhot ban lap ia ka daw tynrai jong kane ka jinglong.

Jenesis 3:8-10 *“Te ki la iohsngew ia ka jingsawa U Trai uba U Blei ba u da wan iaid ha ka kper ha ka jingpynngad ka sngi: te U Adam*

bad ka tnga jong u ki la iaburieh ia lade na khmat U Trai uba U Blei hapdeng ki dieng jong kata ka kper. (9) Te U Trai uba U Blei u la khot ia U Adam, bad u da ong ha u, Me don shaei? (10) U te u la ong, Nga la iohsngew ia ka jingsawa jong me ha ka kper, nga te nga la sheptieng, naba nga la lyngkhuid; bad nga la burieh ia lade.”

Jingpynpaw 6:15 *“Te kita ki syiem jong kata ka khyndew, bad kita kiba khraw batri, bad kita ki rangbah shihajar, bad kita kiba riwspah, bad kita kiba khilaiñ, bad u mraw baroh bad uba laitluid baroh, ki la burieh ia lade ha ki krem bad hapdeng ki mawsiang jong ki lum bah.”*

Kitei ki dkhot na ka ktien U Blei ki pyni ba ka daw tynrai jong ka jingphet rieh ki briew na U Blei ka long ka pop. Ka pop ka pyniakhlad ia kata ka jingiaidei bajantam eh hapdeng ki briew bad la U Nongthaw. Ka pop ka pynthohbria ia ka jingim jong ngi ki briew; bad ka pop ka pynlong ia U Trai Jisu Khrist, Uba khlem pop, ban iap namar ki pop jong

ngi. Ka pop ka pynlong ruh ia ngi ban duh ia kata ka jingsuk bakynja mynsiem bad ka jingmih na ka pop ka long kaba bun.

Ka Jingphai Sha U Blei

Haba ngi la leh ne hap ha ka pop, hato ngi lah pat ne em ban rieh na la u jong U Nongthaw? Ka jubab ka long, em, ngim lah namar U Blei U don ha man la ki jaka bad U tip lut ia kiei kiei baroh.

Ki Salm 139:7-12 *“Shano ngan leit na u mynsiem jong me? lane shano ngan phet rieh na khmat jong me? (8) Lada ngan kiew shabneng, me don hangta: lada ngan siang ia ka jingthiah ha ñiamra, ha khmih, me don hangta. (9) Lada ngan shim ia ki thapniang mynstep, bad ngan shong ha kiba kut ki duriaw; (10) wat hangta ka kti jong me kan ialam ia nga, bad ka kti kamon jong me kan bat ia nga. (11) Lada nga ong shisha ka jingdum ka tap lup ia nga, te ka miet kan long jingshai baroh sawdong ia nga; (12) ka jingdum hi kam burieh na me, hynrei ka miet ka tyngshaiñ kum mynsngi: ka*

jingdum bad ka jingshai ki ialong kumjuh ia me."

Te haba ngi la leh pop, hato ka dei ia ngi ban phet rieh kum U Adam bad Ka Im? Hato ka dei ia ngi ban ong ia ki lum bah bad ki mawsiang ban hap halor jong ngi? Kaei ka kamram jong ngi ban leh? Ka kamram jong ngi ka dei ban phla ia ki pop naba U Blei U long Uba kloï ban map ia ngi.

1 İoannis 1:9 *"Lada ngi phla ia ki pop jong ngi, u long uba iaineh bad uba hok, ban map noh ia kita ki pop jong ngi bad ban pynkhuid ia ngi na kabym hok baroh."*

Hood, shisien ba ngi la leh pop, ka kamram jong ngi ka dei ban ngin pynrit ia lade ha khmat jong U Blei ba ngin phla bad pan map ia kita ki pop ki sang jong ngi bad ban sait khuid ia ngi da ka snam ba la phlei ha Kalbari.

Ka Pop Bymlah Map

Hynrei ka don sa kawei ka bynta kaba iadei bad kane, bad kata ka long ka pop pyrshah ia U Mynsiem Bakhuid, ne kumba ngi ju ong ruh, ka jingkren bein ia U Mynsiem Bakhuid. İa kane ngi shem ha Mathaios 12:32.

Mathaios 12:32 *"Bad uno uno ruh uab kren bein ia U Khun u briew, ia uta lah ban map: hynrei uno uno ruh uba kren bein ia U Mynsiem Bakhuid, ia u yn ym map, ha kane ka pyrthei, lymne ha kata kaban sa wan."*

Ha ka jingïashem bad jingïakynduh jong nga, nga ngeit ba U Blei U ai ha ngi baroh ia U Mynsiem jong U ban pyni ia ngi kaei kaba dei bad kaei kaba lait, kaei ka hok bad kaei ka pop. Katba ngi dang kohnguh ia ki jingkyntu kynpham jong U, U iai shong ha ngi. Hynrei ka dei ka jingbteng jong ngi ban iai kyntait ia ka jingkren bad jingpasiaw, bad ka jingpynkynduh jong U Mynsiem ia ka pop bad ka hok ba pynlong ia U Blei ban weng noh ia U Mynsiem jong U na ngi. Shisien ba kane ka jia, kan pynlong ia u briew ban don ia ka dohnud maw kaba kum jong U Pharaoh. Kumba U Pharaoh u leh pyrshah ia U Blei, kumjuh ruh kan long ia ki briew kiba kyntait ia ka jingsneng jingkhraw jong U Mynsiem jong U. Dei kane kein ba U Jisu U ong ba ka long ka pop bym lah map shuh

ha kane ka pyrthei ne ka pyrthei kaban sa wan.

Nga kwah ban iasam ruh, ha kaba iadei bad kane, ia ka jingthoh jong kawei ka shakri jong U Trai, Ka Ellen G. Whtie, na ka kot jong ka kaba kyrteng, "Ka Jingthrang Ki Arta" ne, "The Desire of Ages", ha ka ktien phareng.

"Kito kiba kren bein ia U Jisu hi, khlem da tip ia ka jinglong bakynja blei jong U, ia kito lah ban map; namar lyngba U Mynsiem Bakhuid lehse yn wallam ia ki sha ka jingiohi ia ka jingbakla jong ki bad kin kylla kaba mut. Kano kano ka pop, lada ka mynsiem ka kylla kaba mut bad ka ngeit, ia kata ka pop bad ka jingrem la sait noh ha ka snam jong U Khrist; hynrei uta uba kyntait noh ia ka kam jong U Mynsiem Bakhuid U buh ia lade ha kaba ka jingkylla kaba mut bad ka jingngeit kim lah ban wan sha U. Dei da U Mynsiem ba U Blei U trei ha ka dohnud; haba ki briew ki kyntait mon sngewbha ia U Mynsiem, bad ki pynbna ba U dei na u Soitan, ki ot noh ia kata ka lad da kaba U Blei U lah ban iakren bad ki. Haba ki kyntait khadduh-iawai ia U Mynsiem, ym don ei-ei shuh ba U Blei U lah na ka bynta ka mynsiem." (Ka Jingthrang Jong Ki Arta, Lynnong 33, sla 414.)

"Ym dei U Blei Uba pynmatlah ia ki khmat jong ki briew lane Uba pyneh ia ki dohnud jong ki. U phah ia ki ka jingshai ban pynbeit ia ki jingbakla jong ki, bad ban ialam ia ki ha ki lynti kiba lait na ki jingma; dei da kaba kyntait ia kane ka jingshai ba ia ki khmat la pynmatlah bad ia ka dohnud la pyneh. Bunsien kane ka rukom ka trei suki-suki, bad la jan man ka por khlem da iohi bad ithuh shai. Ka jingshisha ka wan sha ka mynsiem lyngba ka ktien jong U Blei, lyngba ki shakri jong U, lane beit da ka jingtrei U Mynsiem; hynrei haba ia kawei ka kjat jingshai la nïewbein, ka don ka jingiap katto katne ka bor sngewthuh, bad ka jingpynpaw kaba ar ia ka jingshai ka la nang kylla tlot shuh ha ka jingsngewthuh. Kumta ka jingdum ka nang jur, haduh ba kan da kylla sha ka miet ngaiñ ha ka mynsiem." (Ka Jingthrang Jong Ki Arta, Lynnong 33, sla 415.)

Ka Kular Haba Don Bad U Blei

Te haba ngi phet rieh ha U Blei, ka jingkular aiu kaba ka ktien jong U ka don ban ai? To ngin ia peit ia ka jingthoh ha Salm 91.

Salm 91 *"Uta uba shong ha ka jaka barieh jong U Bahakhlieh tam eh, un ioh iaineh hapoh ka jingkah jong U Badonbor baroh. Ngan ong shaphang U Trai, U long ka jaka rieh jong nga bad ka kut jong nga; U Blei jong nga, ha uba nga shaniah. Naba un pyllait ia me na ka shangkhawiah jong u nongriam, bad na ka jingiapkhlam bapynsniew. Un tap ia me da la ki sner, bad hapoh ki thapniang jong u men ioh rieh ia lade: ka jingshisha jong u ka long ka stieh bad ka tieh bah. Men ym sheptieng na ka jingtriem mynmiet, lymne na u khnam ba her mynsngi; na ka jingiapkhlam ba iaid ha kaba dum, lymne na ka jingpynjot kaba pynjot mynsngi. Ha syndah jong me shihajar kin kyllon, bad shiphew hajar ha ka kti kamon jong me; hynrei kan ym wan hajan jong me. Tang da la ki khmat men khmih, bad men iohi ia ka bainong jong ki bymman. Naba me, Ah Trai, me long ka jakarieh jong nga! me la pynlong ia U Bahakhlieh tam eh ka jaka shong jong me; kan ym jia ei ei kaba sniew ia me, lymne kano kano ka jingiapthem kan ym wan hajan ka iingjaiñ jong me. Naba un hukum ia la ki angel shaphang jong me, ban sumar ia me ha ki lynti jong me baroh. Kin rah ia me ha la ki kti, ba ioh men jynthut la ka kjat ha u maw. Men iuh halor u sing bad u seiñpuh: ia u sing samla bad ia u bseiñ men iuh roit hapoh slajat. Namarba u la buh ia la ka jingieit ha nga, namarkata ngan pynim ia u: ngan kyntiew shajrong ia u, namarba u la ithuh ia ka kyrteng jong nga. Un khot kyrpad ia nga, nga ruh ngan phai ktien ia u; ha ka jynjar ngan long lem bad u: ngan pyllait ia u, bad ngan pyndonburom ia u. Ngan pynhun ia u da kaba slem ka rta, bad ngan pyni ha u ia la ka jingpynim."*

Lyngba kine ki dkhot, ngi iohi shai ia ka jingkular ka jong U Blei ia kito kiba phet rieh hapoh ka jingda jingri jong U. Nga ngeit skhem ba ki kyntien jong kitei ki dkhot haneng ki long kiba suk ban kem bad ban sngewthuh, bad kam da donkam ia nga ban ong ei ei shuh halor jong ki.

U Mawsiang na Mynhyndai

Hynrei nga shu kwah ban pynkut da kawei ka jing'iathuhkhana shaphang uwei u nongialap uba im ha ka spah snem ba khadphra. Ka kyrtenng jong u ka long, U Augustus Toplady. Katba U Augustus u dang iaid kai lyngba ki rud nong jong ka ri Bilat, kyndit kyndit ka wan beh ka eriong ha kata ka jaka. U la iohi ia uwei u mawsiang uba don ka jaka rieh ha kaba u la leit ban rieh haduh ban da kut kata ka eriong. Katba u dang rieh ha uta u mawsiang, u la puson ia ka jing'iadei ba kata ka jaka rieh jong u ka don bad ka jing'iarap jong U Blei haba ka eriong erngit ka jingim ka beh. Um shym la don ka kot ban thoh hynrei u ioh ia ka kot khalai ha ka madan jong

kata ka krem bad u sdang ban thoh ia ki kyntien jong ka jingrwai basngewtynnad tam, "*Ko Mawsiang Na Mynhyndai.*"

Kane ka jing'iathuhkhana ka la jia ha u snem 1775 bad kane ka jingrwai ka dang iai long ka bor ia shibun ki Khristan haduh kane ka juk mynta.

*"Ko Mawsiang na mynhyndai,
Ba ngan reih ha Me to ai;
Ai ka um bad ka snam de,
Ba la tuid na krung jong Me;
Ia ka pop ban ioh pynkhuid,
Sait ia nga ba ngan long khuid."*

Pyrtkhat ia ki jing'ialeh bad ki jingeh ha ka jingim jong phi. Hato phi don jaka rieh? Hato phi donkam iano re

iano ban iada ia phi na ki jing'ialeh ba man la ka sngi ha ka jingim jong phi? Hato phi donkam ia ka jingkular ba ia ki pop jong phi la map? Kumba U Augustus Toplady u la iashem, mangi ruh ngin shem ia ka jaka rieh bad ka kular na U Blei.

Wad ia U Blei; ai ba Un long ka jaka rieh jong phi. Long jan sha U Mawsiang na mynhyndai naba U long ka jaka rieh bashngaiñ tam eh ha ka jingim jong phi bad jong nga. Haba ka pyrthei sawdong ka kyllong U Blei U long U Mawsiang ha Uba phi lah ban ieng. Amen.

KO MYNSIEM JONG NGA, TO KYRKHU IA U TRAI *Pynhunlang Bareh*

Kat ba nga dang khmih ia ka jinglong briew, basdang naduh ka jinglong khynnah, ka long kaba suk ban iohi ba iwei pa iwei na ngi, ngi don ia ka jinglong bapher bapher. Hynrei ka don kawei ka jinglong kaba ngi baroh ngi ia long lang kumjuh, bad kata ka long ka jinglong ba la hap. Kumno re kumno nga iohi ia kane haba nga peit kumno ba i khun bad pyrta jong nga ki snoh ha nga haba nga don ei ei ba ma ki ki sngewtynnad. Kaba marpyrshah ka long haba ki tip ba ngam don ei ei ba itynnad ban ai ia ki. Kim i salia bad i patiw ban wan bad ban shah shkor ia nga. Kane kan ym lah ban long lut ha baroh ki khynnah. Hynrei, ban shu kren kyllum, ki khynnah rit ki don ia ka jinglong ba khwan tang ia lade.

Ma ngi ki ba la heh la san ruh ngi don ia kane ka juh ka jinglong. Hynrei ka pynpaw ia lade ha ki rukom bapher. Ngikham noh sha kita kiba leh bha ia ngi bad sha kita kiba ai jingmyntoi ia ngi. Hynrei ngim ju patiw ia kito kiba long ka jingkyrkhu ia ngi ha ka liang kaba kynja mynsiem. Ki don kito ki bym lah ban iarap ia ngi ha kaba ia dei bad ki jingdon jingem, hynrei kiba iarap ia ngi lyngba ki jingdwai bad ka jingshah jingit bad kiwei kiwei de kiba kum kine. Ki don ki briew kiba da don ka mynsiem bakhia bha shaphang ka jingkoit jingkhiah bakynja mynsiem jong ngi bad ki da kwah shisha ba ngin long

kiba la pynim bad kiba ioh pateng ia ka Hima U Blei.

Ki don pat ki briew kiba sngewnguh ia la ki kmie ki kpa, ki baha iing bahasem bad ki lok ki jor lada ki ioh na ki ki jingmyntoi ha ka spah ka phew. Kane ka long ka jinglong bakhwan jong u briew. Wat la ngi klet noh ia ki jingkyrkhu bakynja mynsiem ba ki kmie ki kpa, ki bahaiing bahasem bad ki lok ki jor ki ai ha ngi bad ngi pynshong nongrim ia ka jingieit jong ngi ia ki tang halor kita kiei kiei kiba ngi lah ban iohi da la ki khmat bad ktah da la ki kti, ki don ki kmie ki kpa kibym kloiban duh jingkyrmen ia la ki khun. Kane ka jinglong ka don ruh ha U Blei. Hato ngi ainguh ia U Blei tang namar ba U theh ia ki jingkyrkhu jong U ha ngi ne, tang namar ki kambah ba urlong ha ka jingim jong ngi? Ha ka por ba U dang don ha kane ka pyrthei kum U briew, U Jisu U ong ha ngi ha Mathaios 5:44-45, "Hynrei nga ong ha phi, To ieit ia la ki nongshun jong phi, bad to kyrkhu ia kiba tim ia phi, to lehba ia kiba shun ia phi, to duwai ruh na ka bynta kiba leh sniew ia phi, bad leh bein ruh ia phi: ba phin ioh long ki khun U Kpa jong phi uba ha bneng: naba u pynmih ia ka sngi jong u ha kiba sniew bad ha kiba bha, u phah ruh ia u slap ha kiba hok bad ha kibym hok."

Katno long ka jingsngewtynnad ki kyntien jong U Nongpynim! Ngilah

ban iohi katno U Blei U long Uba ieit wat la u briew u long uba khwan bad uba brai. U Blei Um shym ia U Khang ia ka kti jong U ban phah ia U Kpu ka bneng, U Khun ba la kha marwei. (Ioannis 6:35, Ioannis 3:16, 1 Ioannis 4:10). Kane ka long ka jingieit bajanai jong U Blei ia u kynja bynriew.

Hynrei ma ngi kiba kam ba long ki Khristan, ki nongbud jong Ka Lynti, ngi klet ban ainguh ia U Blei man la ka sngi na ka bynta ka jingai sngewbha bakordor tam ba U la ai ia ki briew baroh. Bunsien ngi phla ia U Blei haba ia ngi la kyrkhu da ka kam babha, ka iing, ka jingim babha, ka longiing bad kumta ter ter. Hynrei ngim lah ban leh ia kajuh kaei kaei haba ngi poi ha ka kkep baeh. Ngidonkam ban kyndit na kaba thiah, ym tang ban ainguh ia U Blei na ka bynta ki jingkyrkhu bakynja doh ba ngi ioh hynrei na ka bynta ki jingkyrkhu bakynja mynsiem ruh kumjuh. U Khrist U ong, "Naba me la iohi ia nga, ko Thomas, me la ngeit? Suk te kita kibym shym la iohi, bad kiba ngeit pynban." (Ioannis 20:29)

Da shisha, ka jingngiet ka long ka jingngiet ha kiei kiei kiba ngim pat shym la iohi hynrei ngi dang iai ngeit bad iai kyrmen. Namar kata, to ngin ia aiti ia la ki jingim sha U Khrist khnang ba U lah ban im hapoh jong ngi (Galatia 4:6) khnang ba ngi lah ban kyang sha U Blei da ka jingainguh ba shisha ia U Kpa. Ia

ngin ia ainguh ia U Blei badonbor tam ba U la ai ha ngi ia U Khrist, U Khun jong U, ym tang ban siewspah ia ngi hynrei ban pynlong ruh ia ngi ki khun shynrang bad kynthei jong U. (Ioannis 1:12). Lada ki sim ki lah ban rwai iaroh ia U Blei bad ki syntiew ki kud ki phuh bad pynpaw ia ka jingitynnad jong U Nongthaw Badonbor tam, te katno tam lei ma ngi ba la thaw ha ka dur jong U hi? (Jenesis 1:27). To ai ba U Mynsiem U Blei Un ialam ia ngi khnang ba ngi lah ban pyndem rit ia lade hapoh ka mon

jong U Blei bad to ia ngin ia ainguh ia U Blei ba U la ai ha ngi ia ka jingjop halor ka pop ha U Khrist. Ia ngin ia ainguh ia U Blei ia ki jingkyrkhu ba U theh; U Blei U long Uba bitdor ban ioh ia ka burom bad ka jingiaroh bad U long ruh Uba bitdor ban ioh ia ki jinganguh jong ngi ha man la ka khyllipmat ka jingim jong ngi.

To ai ba ki kyntien jong U Dabid kin don ha ki shyntur jong ngi lem bad ka jingkmn bad ka jingshad kmn, bad da kaba ong, **“Ko mynsiem jong**

nga, to kyrkhu ia U Trai; bad baroh kaba ha nga, ia ka kyrteing bakhuid jong u. Ko mynsiem jong nga, to kyrkhu ia U Trai, bad wat klet ia ki jingleh babha jong u baroh, uba map ia ki jingleh bymman jong pha baroh, uba shna ia ki jinpang jong pha baroh.” Ki Salm 103:1-3.
